

Leders tale, Kirkerådet 22. mai 2025

Harald Hegstad

Kjære medlemmer av Kirkerådet!

Vi samles til møte i Kirkerådet i mai måned, en måned med mange røde dager i kalenderen. Det begynte med 1. mai, arbeidernes internasjonale solidaritetsdag, og det fortsatte med 17. mai, nasjonaldagen og grunnlovsdagen. På disse dagene er vi blitt minnet om viktige verdier i vårt samfunn, om frihet, fred, likeverd, demokrati og rettferdighet. Både på 1. mai og på 17. mai hadde gudstjenester og kirkelig deltakelse i markeringer en naturlig plass, i år som tidligere år. Og det samme skjedde på frigjøringsdagen 8. mai. Det er et uttrykk både for folkekirkens rolle i samfunnslivet og for vår forpliktelse på grunnleggende verdier i samfunnet.

Ofte når jeg har hørt på festtaler på 17. mai og andre høytidsdager, har jeg hatt en opplevelse av at det handler om repetisjoner av det selvsagte. Noe vi alle er enige om, men som vi av gammel rutine må gjenta et par gang ganger i året. I år hadde jeg ikke denne opplevelsen: I år ble ordene om frihet, fred og demokrati tvert om en påminnelse om noe som ikke er selvsagt, heller ikke i vår del av verden, og som det er verdt å stå opp for, ja helt nødvendig å engasjere seg i.

Her har også kirken en viktig rolle å spille. Til grunn for måten vi ordner vårt samfunn på ligger visse normer og verdier. Dette er normer og verdier som stadig må framholdes og begrunnes. Ikke som noe særkristent eller indrekirkelig, men som noe som bør være allmenne verdier for vårt felles liv i samfunnet og i verden. Felles, fordi vi alle er skapt av den samme Gud, som har lagt ned en bevissthet om rett og galt, godt og ondt i hvert enkelt menneskes hjerte. Og som for oss som kristne kommer til uttrykk i budskapet om Guds kjærlighet i Jesus Kristus. Det er nettopp ved å være kirke, ved å forkynne og praktisere evangeliet at vi også bidrar til samfunnets felles beste.

Her står Den norske kirke sammen med andre kirker i vårt land og i den verdensvide kirke. Her har vi nettopp – også i mai måned – fått en ny og viktig stemme i den nye pave Leo XIV. [I hans innsettelsespreken sist søndag sa han blant annet:](#)

I vår tid ser vi fortsatt altfor mye disharmoni, altfor mange sår forårsaket av hat, vold, fordommer, frykt for andre, og et økonomisk paradigme som utnytter jordens ressurser grovt og marginaliserer de fattigste. Og i denne deigen ønsker vi å være en liten surdeig som fremmer enhet, fellesskap og søskenskap. Vi ønsker å si til verden, med ydmykhet og glede: Se til Kristus! Kom til ham! Ta imot hans opplysende og trøsterike ord! Hør på hans tilbud om kjærlighet, og bli hans eneste familie: I den ene Kristus er vi ett. Og dette er den veien som vi bør gå, sammen med hverandre, men også sammen med våre kristne søsterkirker, med dem som går andre religiøse veier, med dem som urolig søker

Gud, med alle menn og kvinner av god vilje, for sammen å bygge en ny verden der det råder fred.

Å stå opp for disse grunnleggende verdiene innebærer også å måtte si fra når verdiene krenkes, når mennesker utsettes for overgrep. I disse dager rystes vi alle av det som utspiller seg i Gaza. Takk til Bispemøtet for [en tydelig og betimelig uttalelse](#) som setter navn på det som foregår, som krever stans i volden og appellerer til arbeid for en rettferdig løsning som sikrer både palestinere og israelere en varig fred.

Bevisstheten om en konfliktfylt og urolig verden har også ført til fornyet bevissthet om viktigheten av beredskap i vårt eget land. Det gjelder både den fysiske beredskap med forsvarsevne, tilfluktsrom og beredskapslagre, men det gjelder også den eksistensielle beredskap, om den moralske og psykologiske motstandskraft. Vi har i vår snakket mye om rolle Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn spiller på dette feltet.

Men la meg nevne ett aspekt som er viktig i denne sammenheng, nemlig beredskapen i nordområdene. 14. august markeres det i Longyearbyen at det er 100 år siden Svalbard ble norsk, en markering som innledes med en gudstjeneste i Svalbard kirke. Allerede før Svalbardtraktaten trådte i kraft i 1925, var Den norske kirke på plass på øygruppen. Den første kirken ble bygget i 1921, men brant ned under andre verdenskrig. Dagens kirke ble vigslet i 1958 og er gjennom våre dyktige og dedikerte medarbeidere et viktig samlingspunkt for Longyearbyens befolkning og for nasjonal beredskap på øygruppen. Da jeg nylig deltok på et symposium i regi av Justis- og beredskapsdepartementet, fikk jeg mange tilbakemeldinger om hvor viktig kirkens arbeid og tilstedeværelse er.

Virksomheten ved Svalbard kirke finansieres ikke over det ordinære kirkebudsjetten, men gjennom en egen post på Justis- og beredskapsdepartementets Svalbardbudsjett. Dessverre har utgiftene økt mer enn bevilgningene de siste årene, noe som har ført til et betydelig underskudd, og dette er noe vi har gjort bevilgende myndigheter oppmerksomme på, blant opp mot behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett.

Tilbake til mai måned: Dette er også konfirmasjonsmåneden framfor noen. Rundt om i landets kirker forberedes og gjennomføres konfirmasjonsgudstjenester, samtidig som det også er tid for å melde seg på neste års konfirmantopplegg.

La meg slå det fast: Konfirmasjon er noe av det aller viktigste vi gjør i kirken. Fortsatt blir en stor andel av våre dømte medlemmer i 14-15-årsalderen konfirmert, og det tilsvarer også en betydelig andel, hele 48 prosent, av alle 15 åringer i befolkningen. Pluss vi på de som konfirmeres i regi av andre kristne kirker, er det fortsatt over halvparten av de unge som velger en kristen konfirmasjon.

Av alle trosopplæringstiltak er konfirmasjonen det som uten sammenlikning har den største betydning og den største oppslutning, og som har den lengste tradisjonen. Den er unik sammensmeltning av kirkelige og folkelige tradisjoner, og en bærebjelke i folkekirken. Er det et sted vi ikke må svikte, så er det nettopp her. Det tror jeg heller ikke vi gjør, jeg vet at kirkelige medarbeidere arbeider intenst for å gjøre kirkelig konfirmasjon til et så godt tilbud som mulig, som både rekrutterer, og som gir håp og tro som bærer

gjennom livet. Konfirmasjonsgudstjenestene er også blant våre best besøkte gudstjenester med 232 deltakere i gjennomsnitt. At så mange ønsker å være med sine ungdommer på den store dagen, er også en utfordring når det gjelder å ha plass til alle, og kanskje å måtte arrangere flere gudstjenester for ikke å måtte for strenge antallsbegrensninger.

Samtidig som mye gjøres bra og riktig, er det ingen grunn til å hvile på laurbærene, men stadig jobbe for å møte unge mennesker i konfirmantalden på en enda bedre måte. Her er god kommunikasjon viktig, både lokalt og nasjonalt, og at de ulike nivåene snakker sammen på en god måte. Derfor er mai måned nettopp tidspunktet for en nasjonal konfirmantkampanje som i år særlig retter seg mot foreldre.

Arbeidet med konfirmasjon handler ikke bare om informasjon og opplegg, men også om forståelsen av hva det er vi egentlig holder på med. Det var en erkjennelse som var viktig i arbeidet med dåp, som også innebar et fornyet arbeid med dåpsteologien. En lignende samtale om det vi kan kalle konfirmasjonens teologi, kan vi også gjerne ha mer av. Da Kirkerådet i 2019 behandlet revisjonen av konfirmasjonstidens liturgier, vedtok man også å be Bispemøtet utrede det teologiske grunnlaget for konfirmasjon i Den norske kirke i dag (KR 26/19).

Resultatet av Bispemøtets arbeid med konfirmasjonsteologien forelå året etter i heftet [«Konfirmasjon og konfirmasjonstid i Den norske kirke»](#), et hefte som gjerne kan få større oppmerksomhet enn det det har fått.

Forståelsen av konfirmasjonen har gjennom årene gjennomgått mange forandringer, selv om undervisningsaspektet hele tiden har stått sentralt. Tradisjonelt har luthersk teologi avgrenset seg fra en forståelse av konfirmasjonen som en sakramental handling, slik vi finner den i katolsk teologi. Lenge ble konfirmasjonen forstått som en bekreftelse på konfirmantens individuelle tro, gjerne avsluttet med en løftesavleggelse. Som en reaksjon på dette ble vekten i mange år lagt på konfirmasjonstiden, og i mye mindre grad på den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten, og større vekt på Gud som den som handler og bekrefter.

I den folkelige forståelse er det likevel selve den avsluttende konfirmasjonshandlingen som har stått i sentrum for oppmerksomheten, og her er pendelen i ferd med å snu også i den kirkelige forståelsen. Dette kommer også til uttrykk i Bispemøtets dokument, der konfirmasjonshandlingen ikke bare oppfattes som en hvilken som helst forbønnshandling, men som en handling som markerer en overgang, også i teologisk forstand. Den er ikke et sakrament som erstatter eller kompletterer dåpen, men en handling som forutsetter dåpen, og som aktualiserer dåpen. Derfor er dåpen en forutsetning for konfirmasjon, og vi opplever at et økende antall unge blir døpt i løpet av konfirmasjonstiden. I større grad enn tidligere innebærer det å la seg konfirmere kirkelig et bevisst valg, og konfirmasjonen kan av mange derfor oppfattes som en bekreftelse på deres forhold til kirken og troen. Biskopene sier derfor i heftet at også en slik forståelse gir mening kirkelig sett, samtidig som bekreftelsen også går den andre veien, nemlig at kirken bekrefter konfirmantene som elsket av Gud.

Et annen interessant punkt i biskopenes hefte er det som står om voksne konfirmanter. Å utvikle et katekumenat for voksne som et ledd i arbeidet for kirkelig undervisning og læring, vil være noe vi må jobbe videre med framover.

Dette må vi snakke mer om – selv om det ikke er sak på dette møtet. På dette møtet står andre viktige saker på dagorden, blant annet arbeidet med sannhet og forsoning, knyttet til samisk og kvensk kirkeliv. Kontinuerlig oppmerksomhet har vi også på den økonomiske situasjonen for Den norske kirke, både på inntektssiden og på utgiftssiden. Når vi samles igjen i september, vil et statlig ekspertutvalg etter planen ha lagt fram en utredning om hvordan finansieringsordningen for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn kan innrettes framover. Det er en utredning som vil resultere i en politisk prosess der vi må være høyt på banen.

Så snart mai måned er over, er det pinse. I pinsen minnes vi på at kirken ikke først og fremst er et menneskelig påfunn, men et resultat av Guds nærvær gjennom Den hellige ånd, slik det første gang kom til uttrykk i Jerusalem på den første pinsedagen. Det gir en retning for kirkens oppdrag, og er et uttrykk for hvor vår kraft og våre ressurser dypest kommer fra. Som Gustav Jensen sier det i sin pinsesalme: «Det skal ei skje ved kraft og makt, / men ved din Ånd, som du har sagt. / Det skal ei skje ved mannehånd, / men Herre, ved din egen Ånd.» Og så avslutter han i siste vers: «Og fyll oss med din Hellig Ånd, / og styrk oss med din høyre hånd, / og skap av oss, vår Herre kjær, / din sannhets Ånd en vitnehær!» (Norsk Salmebok 2013 nr. 236).